

BOSHLANG'ICH SINIF O'QITUVCHILARI UCHUN NOODATIY DARSLARNI REJALASHTIRISH VA O'TKAZISH

Rashidova Marjona

Shahrisabz davlat pedagogika instituti,

Boshlang'ich ta'lim yo'nalishi

1-kurs magistranti

Anatatsiya: Ushbu maqola boshlang'ich sinf o'qituvchilari uchun noodatiy darslarni rejalashtirish va o'tkazish bo'yicha metodik tavsiyalarni taqdim etadi. Noodatiy darslar ta'im jarayonini yanada qiziqarli va samarali qilishga yordam beradi, o'quvchilarning diqqatini ushlab turish va ularning ijodiy fikrlashini rivojlantirishda muhim ahamiyatga ega. Maqolada darslarni rejalashtirishda interaktiv metodlar, guruhli ishlash, o'yinlar va yangi texnologiyalarni qo'llashning samaradorligi haqida so'z yuritiladi. Darslarni o'quvchilarning ehtiyojlari va qiziqishlariga moslashtirish, ularni faol ishtirok etishga rag'batlantirish muhimdir. O'qituvchilarga darslarni qiziqarli va faol o'tkazish uchun amaliy maslahatlar beriladi, shu bilan birga o'quvchilarning mustaqil ishlash qobiliyatini oshirish va bilim olishga bo'lgan ishtiyoqini kuchaytirish yo'llari ko'rsatiladi. Noodatiy darslar o'qituvchilarni yangi pedagogik texnikalar bilan tanishtiradi va ta'im jarayonini samarali tashkil etish imkonini yaratadi.

Kalit so'zlar: boshlang'ich sinf, noodatiy darslar, o'qituvchilar, rejalashtirish, interaktiv metodlar, guruhli ish, o'yinlar, zamonaviy texnologiyalar, ijodiy fikrlash, ta'im jarayoni, o'quvchilarning faolligi, pedagogik yondashuvlar, mustaqil ishlash, ta'im innovatsiyalari, motivatsiya, samarali dars, ta'im metodikasi.

Аннотация: Эта статья предоставляет методические рекомендации для учителей начальных классов по планированию и проведению нестандартных уроков. Нестандартные уроки помогают сделать образовательный процесс более интересным и эффективным, играют важную роль в удержании внимания учеников и развитии их творческого мышления. В статье рассматривается эффективность применения интерактивных методов, групповой работы, игр и новых технологий при планировании уроков. Важно адаптировать уроки под потребности и интересы учеников, мотивировать их к активному участию в учебном процессе. Учителям даются практические рекомендации по проведению увлекательных и активных уроков, а также предложены способы повышения способности учеников к самостоятельной работе и усилению их мотивации к обучению. Нестандартные уроки знакомят учителей с новыми педагогическими технологиями и создают возможность эффективно организовать образовательный процесс.

Ключевые слова: начальная школа, нестандартные уроки, учителя, планирование, интерактивные методы, групповая работа, игры, современные технологии, творческое мышление, образовательный процесс, активность учеников, педагогический подход, самостоятельная работа, образовательные инновации, мотивация, эффективный урок, педагогическая методика.

Annotation: This article provides methodological recommendations for primary school teachers on planning and conducting unconventional lessons. Unconventional lessons help make

the educational process more engaging and effective, playing a crucial role in maintaining students' attention and developing their creative thinking. The article discusses the effectiveness of applying interactive methods, group work, games, and new technologies in lesson planning. It is important to adapt lessons to students' needs and interests, motivating them to actively participate in the learning process. Practical tips are provided to teachers for conducting interesting and active lessons, as well as ways to enhance students' independent work skills and strengthen their motivation to learn. Unconventional lessons introduce teachers to new pedagogical techniques and create opportunities for organizing the educational process effectively.

Keywords: primary school, unconventional lessons, teachers, planning, interactive methods, group work, games, modern technologies, creative thinking, educational process, student engagement, pedagogical approaches, independent work, educational innovations, motivation, effective lessons, teaching methodology.

Kirish

Boshlang'ich ta'im – o'quvchilar uchun bilim olish va shaxsiy rivojlanishning muhim bosqichidir. Bu davrda o'quvchilarning dunyoqarashi, fikrlash qobiliyatlari, va ijtimoiy ko'nikmalari shakllanadi. Ta'im jarayonining samaradorligini oshirish, o'quvchilarning diqqatini ushlab turish va ularning o'qishga bo'lgan qiziqishini davom ettirish uchun o'qituvchilar yangi va innovatsion pedagogik yondashuvlarni qo'llashlari kerak. Shu nuqtai nazardan, noodatiy darslar o'quvchilarning bilim olish jarayonini qiziqarli, samarali va interaktiv qilishda muhim rol o'ynaydi. Noodatiy darslar – bu o'qitishning an'anaviy usullaridan farq qiluvchi, o'quvchilarning faolligini, ijodiy fikrlashini va mustaqil ishlash ko'nikmalarini rivojlantirishga qaratilgan yondashuvlardir. Bunday darslarda o'quvchilar faqat ma'umotlarni qabul qilish bilan cheklanmay, balki ular o'z bilimlarini amaliyotda qo'llash, muammolarni hal qilish, guruhda ishlash va o'z fikrlarini erkin ifodalash imkoniyatiga ega bo'lishadi. Bunday yondashuvlar o'quvchilarning o'quv faoliyatiga qiziqishini oshiradi, ta'imni yanada jonli va samarali qiladi. Bugungi ta'im tizimi global o'zgarishlarga moslashishga harakat qilmoqda, shu jumladan texnologiyalarni o'qitish jarayoniga integratsiya qilish, o'quvchilarning mustaqil ishlashiga e'tibor qaratish va pedagogik innovatsiyalarni qo'llash. Boshlang'ich ta'imda noodatiy darslarni rejalashtirish va o'tkazish, ayniqsa, o'quvchilarning kognitiv va emotsional rivojlanishiga ijobiy ta'sir ko'rsatadi. Bunday darslar orqali o'quvchilar nafaqat bilim olishadi, balki o'zlarining ijodiy qobiliyatlarini, muammolarni hal qilishdagi qiziqishlarini va jamoaviy ishlash ko'nikmalarini ham rivojlantiradilar. Noodatiy darslarni rejalashtirish va o'tkazishda o'qituvchilar uchun bir qator metodik, didaktik va texnologik jihatlar muhimdir. Darslarning samaradorligini oshirish uchun o'qituvchilar zamonaviy o'quv texnologiyalaridan, interaktiv metodlardan va guruhli ishlash usullaridan foydalanishlari zarur. Darsni rejalashtirishda o'quvchilarning yosh xususiyatlarini, qiziqishlarini va ehtiyojlarini hisobga olish juda muhimdir. Har bir darsning maqsadi o'quvchilarni faollikka, ijodiy fikrlashga va bilimlarni amaliyotda qo'llashga undash bo'lishi kerak. O'qituvchilar noodatiy darslarni o'tkazishda nafaqat didaktik metodlarga, balki o'quvchilarning emotsional va psixologik holatiga ham e'tibor berishlari lozim. Bu, o'z navbatida, o'quvchilarning darsga bo'lgan qiziqishini, ishtiyoqini va faolligini oshiradi. Darslarning qiziqarli va motivatsion bo'lishi uchun o'qituvchilar zamonaviy pedagogik texnologiyalar, o'yin metodlari, guruhli faoliyat va amaliy mashqlarni keng qo'llashlari kerak.

Adabiyotlar tahlili. Boshlang'ich ta'imda noodatiy darslarni rejalashtirish va o'tkazish masalasi so'nggi yillarda pedagogika fanida muhim o'rin egallagan. O'quvchilarning faolligini oshirish, ijodiy fikrlashni rivojlantirish, ta'im jarayonini qiziqarli va samarali qilish maqsadida bir qator ilmiy ishlanmalar va amaliyotlar amalga oshirilgan. Quyida boshlang'ich ta'imda noodatiy

darslar o'tkazishga oid adabiyotlar tahlil qilinadi. A. Slastenin va A.A. Sokolova (2002) – Slastenin va Sokolova pedagogik texnologiyalarni ta'im jarayonida qo'llashning samaradorligini ta'kidlaydilar. Ularning fikricha, noodatiy darslar o'qituvchining pedagogik mahoratiga, shuningdek, o'quvchilarning qiziqishlari va ehtiyojlariga moslashtirilgan bo'lishi kerak. O'quvchilarni faollikka, ijodiy yondashuvga rag'batlantiruvchi interaktiv metodlar, o'yinlar va amaliy mashg'ulotlar pedagogik texnologiyalarni rivojlantirishda muhim vosita sifatida qaraladi. Adabiyotda ta'im jarayonining samaradorligini oshirish uchun interaktiv metodlar, guruhli va jamoaviy ishlashning afzalliklari haqida so'z yuritiladi. B.A. Krutov tadqiqotlarida pedagogik innovatsiyalarni qo'llash, shu jumladan noodatiy darslar tashkil etishning samaradorligi haqida so'z boradi. U, shuningdek, noodatiy darslarning o'quvchilarning bilim olishiga bo'lgan ishtiyogini oshirishda muhim rol o'ynashini ta'kidlash bilan birga, bu darslarni rejalashtirishda o'qituvchining innovatsion yondashuvlari zarurligini ko'rsatadi. Bunday darslar, o'quvchilarni o'zaro muloqotga, guruhda ishlashga va muammolarni hal qilishga jalb qilish orqali ularning kognitiv va ijtimoiy ko'nikmalarini rivojlantiradi. Iy fikrlashini rivojlantiradi va ularni o'qishga bo'lgan qiziqishini oshiradi. Sh.A. Shamsiyeva boshlang'ich ta'imda innovatsion pedagogik texnologiyalarni qo'llashning o'quvchilarning motivatsiyasini oshirishdagi ahamiyatini ko'rsatadi. Innovatsion texnologiyalar o'quvchilarga nafaqat an'anaviy bilimlarni, balki o'z fikrini erkin ifodalash, guruhlarda ishlash, yangi g'oyalarni yaratish va muammolarni hal qilish ko'nikmalarini ham o'rgatadi. U o'quvchilarning interaktiv va samarali ta'im jarayonida qatnashishi uchun o'qituvchilarga yangi pedagogik texnologiyalarni o'zlashtirishni tavsiya qiladi.

Tadqiqot metodlari: Boshlang'ich sinf o'qituvchilari uchun noodatiy darslarni rejalashtirish va o'tkazishda samarali tadqiqot metodlarini qo'llash muhim ahamiyatga ega. Tadqiqot metodlari ta'im jarayonini chuqurroq tahlil qilish, o'quvchilarning o'qishdagi muvaffaqiyatlari va faolligini baholashda yordam beradi. Quyida boshlang'ich ta'imda noodatiy darslarni o'rganish va tahlil qilish uchun ishlatiladigan asosiy tadqiqot metodlari keltirilgan.

1. Empirik tadqiqot metodlari: Empirik tadqiqot metodlari o'qituvchilarning dars jarayonida o'quvchilarning faoliyatini va natijalarini bevosita kuzatish orqali olingan ma'umotlarga asoslanadi. Bu metod, asosan, darslarni o'tkazish jarayonini tahlil qilish uchun qo'llaniladi. Empirik metod orqali o'qituvchilar o'quvchilarning darsda qanday yondashuvlar va metodlar bilan eng yaxshi natijalarga erishayotganini aniqlashlari mumkin. Darslarni kuzatish, o'quvchilar bilan suhbatlar o'tkazish, ularning ishtirokini va qiziqishini o'lchash empirik tadqiqot metodlarining bir qismi hisoblanadi. Misol uchun, o'qituvchilar dars jarayonida guruhli ishlash, o'yinlar va interaktiv metodlarni qo'llashning samaradorligini kuzatib, o'quvchilarning diqqatini va faolligini qanday oshirish mumkinligini aniqlashlari mumkin.

2. Kvalitativ tahlil metodlari: Kvalitativ tahlil metodlari o'quvchilar bilan bevosita intervyular yoki so'rovnoma o'tkazish orqali olingan sifatli ma'umotlarni tahlil qilishni o'z ichiga oladi. Bu metod o'quvchilarning o'qish jarayonidagi his-tuyg'ularini, fikrlarini va darslarga bo'lgan munosabatlarini o'rganish uchun qo'llaniladi. Kvalitativ metodlar yordamida o'quvchilarning noodatiy darslarga bo'lgan munosabati, darsni qanday qabul qilishlari va o'zgarishlarga qanday javob berishlarini aniqlash mumkin.

Yuqorida taqdim etilgan tadqiqot metodlari boshlang'ich ta'imda noodatiy darslarni o'tkazishda ishlatiladigan samarali yondashuvlarni o'rganish uchun qo'llanilishi mumkin. O'qituvchilar ushbu metodlarni amaliyotda qo'llash orqali o'quvchilarning faolligini, ijodiy fikrlashini va mustaqil ishlash qobiliyatlarini rivojlantirishlari mumkin.

Natija va muhokama: Boshlang'ich sinf o'qituvchilari uchun noodatiy darslarni rejalashtirish va o'tkazishning metodik yondashuvlari, interaktiv metodlar, guruhli ishlash, o'yinlar va zamonaviy texnologiyalarni qo'llash ta'im jarayonini samarali tashkil etishning muhim vositalaridir. Tadqiqot davomida olingan natijalar, noodatiy darslarning o'quvchilarning faolligini oshirish, ijodiy fikrlashini rivojlantirish va bilim olishdagi ishtiyoqini kuchaytirishga katta yordam berishini ko'rsatdi.

Noodatiy darslarda o'quvchilar faqat o'qituvchi tomonidan berilgan ma'umotlarni qabul qilish bilan cheklanmay, balki dars jarayonida faol ishtirok etadilar. Guruhlarda ishlash, o'yinlar, muammolarni hal qilish, muloqot qilish kabi faoliyatlar o'quvchilarni o'z fikrlarini erkin ifodalashga, ijodiy yondashuvlarni rivojlantirishga, hamda o'z bilimlarini amaliyotda qo'llashga undaydi. Tadqiqotlar natijasida, noodatiy darslar orqali o'quvchilarning darsga bo'lgan qiziqishi va motivatsiyasi sezilarli darajada oshganligi kuzatildi. Noodatiy darslar, ayniqsa, interaktiv metodlar va o'yinlar orqali o'quvchilarning ijodiy fikrlash qobiliyatini oshiradi. O'quvchilar yangicha muammolarni hal qilishda o'z usullarini ishlab chiqishga, guruhda ishlash orqali yangi fikrlarni yaratishga va o'zaro fikr almashishga o'rganadilar. Bu o'z navbatida ularning mustaqil fikrlash va muammolarni yechish qobiliyatini rivojlantiradi. Shuningdek, noodatiy darslar boshlang'ich ta'imda faqatgina bilim berishning an'anaviy usullaridan farq qilmaydi, balki ta'im jarayonini yanada qiziqarli, samarali va interaktiv qiladi. Bu metodlar orqali o'quvchilar o'zlarining ijodiy va kognitiv rivojlanishlarini qo'llab-quvvatlashadi. Biroq, noodatiy darslarni rejalashtirishda ba'zi qiyinchiliklar ham yuzaga keladi. Masalan, o'qituvchilarning metodik va didaktik bilimlari yuqori darajada bo'lishi kerak, chunki noodatiy yondashuvlar har doim ham barcha o'quvchilar uchun samarali bo'lmasligi mumkin. Shuningdek, dars jarayonini interaktiv qilish uchun zarur bo'lgan materiallar va texnologiyalar ham ba'zan cheklangan bo'lishi mumkin.

Xulosa

Boshlang'ich ta'imda noodatiy darslarni rejalashtirish va o'tkazish o'quvchilarning kognitiv, ijodiy va ijtimoiy rivojlanishiga katta ta'sir ko'rsatadi. Ushbu maqolada tahlil qilingan metodik yondashuvlar, pedagogik innovatsiyalar va zamonaviy texnologiyalarning qo'llanilishi, boshlang'ich sinf o'qituvchilari uchun dars jarayonini yanada samarali va qiziqarli tashkil etishga yordam beradi. Noodatiy darslar, an'anaviy o'quv usullaridan farq qilib, o'quvchilarning faolligini oshiradi, ularni mustaqil fikrlashga va ijodiy yondashuvlarni qo'llashga undaydi. Darslarni rejalashtirishda interaktiv metodlar, o'yinlar va guruhlarda ishlashning ahamiyati katta. Bu yondashuvlar o'quvchilarni dars jarayonida faol ishtirok etishga, o'z fikrlarini erkin ifodalashga, muammolarni birgalikda hal qilishga va yangi bilimlarni amaliyotda qo'llashga o'rgatadi. Shuningdek, zamonaviy texnologiyalar, masalan, multimedia resurslari va interaktiv dasturni qo'llash, o'quvchilarning bilim olish jarayonini yanada qiziqarli va samarali qiladi. Biroq, noodatiy darslarni o'tkazish o'qituvchilardan yuqori pedagogik mahoratni va innovatsion yondashuvlarni talab qiladi. O'qituvchilar o'zlarining metodik va didaktik bilimlarini yangilab turishlari zarur, chunki har bir dars o'quvchilarning ehtiyojlariga moslashgan holda rejalashtirilishi kerak. Dars jarayonida o'quvchilarning psixologik va emotsional holatini ham inobatga olish lozim, chunki bu ularning motivatsiyasini va darsga bo'lgan qiziqishini oshiradi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati

1. Sh, Mavlonov Sh, and F. B. Jurayeva. "ZAMONAVIY TEXNOLOGIYALAR YORDAMIDA MINTAQALAR IQTISODIYOTINI RIVOJLANTIRISH." Экономика и социум 10 (125) (2024): 234-238.

2. Aliqulov, Sh. "M. Yaxiyaxonova. Ta'lim samaradorligini oshirishda kreativ va zamonaviy metodlarning ahamiyati. Raqamli ta'lim muhitida fanlararo integratsiyani Qo'llashning ta'lim samaradorligiga ta'siri: xalqaro Tajribalar va rivojlanish istiqbollari." (2024).

3. ShukurulloFayzullo o'g'li, Aliqulov. "TA 'LIMDA MULTIMEDIYA TEKNOLOGIYALARINI QO 'LLASH." *PEDAGOGS* 50.2 (2024): 51-55.

4. Shamsiddinov, G'iyosjon, Barchin Ro'ziqulova, and Laziza Inatillayeva. "BOSHLANG 'ICH TA'LIMDA AXBOROT TEKNOLOGIYALARIDAN FOYDALANISH USULLARI VA AFZALLIKLARI." *Педагогика и психология в современном мире: теоретические и практические исследования* 3.10 (2024): 39-41.

5. Shamsiddinov, G'iyosjon, Jasmina Murodulloyeva, and Umida Nurmaxmatova. "YASHIL IQTISODIYOT VA YO 'NALISHLARI BO 'YICHA TA'LIM DASTURLARINI RIVOJLANTIRISH MEXANIZMLARI." *Models and methods in modern science* 3.5 (2024): 44-49.

6. Shamsiddinov, G'iyosjon, and Temurbek Zarifov. "GLOBAL TARMOQ QURISHDA TARMOQ QURILMALARIDAN FOYDALANISH VA TARMOQ TOPOLOGIYALARINING O'RNI." *Science and innovation in the education system* 3.5 (2024): 50-60.

7. Raxmatov Sherqo'zi Akbar Kodirov. "Ta'lim jarayonida bulutli texnologiyalardan foydalanishning samaradorligi" *Pedagogis Internatsional researcg* ISSN:281-4027_SJIF:4.995. 2023/5/15